

PATVIRTINTA
Klaipėdos miesto savivaldybės
tarybos 2024 m. kovo 28 d.
sprendimu Nr. T2-83

**KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS
2022 METŲ ATASKAITA**

(Demografinė būklė – 2023 m. duomenys, sveikatos būklė – 2022 m. duomenys)

Klaipėda, 2024

TURINYS

ĮVADAS.....	3
BENDROJI DALIS.....	4
Demografinė situacija.....	4
Strateginio tikslo siekimas.....	5
1 tikslas – sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį.....	5
2 tikslas – sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką.....	6
3 tikslas – formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą.....	6
4 tikslas – užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius.....	6
SPECIALIOJI DALIS.....	7
Prioritetinių sričių identifikavimas.....	7
Sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis.....	8
Mirtingumas transporto įvykiuose ir pėsčiųjų mirtingumas.....	10
Mirtingumas nuo piktybinių navikų.....	11
Tyrimai, atlikti 2022 metais Klaipėdos miesto savivaldybėje.....	14
APIBENDRINIMAS.....	15
REKOMENDACIJOS.....	17
ŠALTINIAI.....	18
PRIEDAI.....	19

ĮVADAS

Visuomenės sveikatos stebėseną Klaipėdos miesto savivaldybėje (toliau – savivaldybė) vykdoma remiantis Bendraisiais savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“. Pateikiami rodikliai atspindi kaip įgyvendinami Lietuvos sveikatos 2014–2025 m. strategijos (toliau – LSS) tikslai ir jų uždaviniai. Sveikatos strategijos strateginis tikslas – pasiekti, kad 2025 m. šalies gyventojai būtų sveikesni, pailgėtų jų gyvenimo trukmė, pagerėtų gyventojų sveikata ir sumažėtų sveikatos netolygumai. Sveikatos strategijos nustatyti šie 4 tikslai:

1. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį.
2. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką.
3. Formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą.
4. Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius.

Visuomenės sveikatos stebėsenos savivaldybėje tikslas – nuolat rinkti, analizuoti ir interpretuoti visuomenės sveikatą apibūdinančius rodiklius bei tinkamai informuoti savivaldybės politikus, siekiant efektyvaus valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) bei savarankiškų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo savivaldybės teritorijoje. Savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitos tikslas – pateikti pagrindinius savivaldybės gyventojų sveikatą atspindinčius rodiklius, jų dinamiką ir jų pagrindu pateikti rekomendacijas bei prioritetines kryptis savivaldybės plėtros plano siekiniams, strateginio veiklos plano priemonėms.

Visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitoje pateikti visuomenės sveikatai reikšmingi rodikliai, kurie susieti su tam tikru Lietuvos sveikatos strategijos tikslu ir uždaviniu. Savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaita parengta naudojantis viešai prieinamais sveikatos statistikos duomenų šaltiniais:

- Lietuvos statistikos departamento Oficialiosios statistikos portalu osp.stat.gov.lt;
- Visuomenės sveikatos stebėsenos informacine sistema sveikstat.hi.lt.

BENDROJI DALIS

Rodiklių analizė ir interpretavimas atliekamas palyginant einamųjų metų savivaldybės rodiklius su Lietuvos rodiklio reikšmėmis. Vadovaujantis šviesoforo principu, Lietuvos savivaldybės suskirstytos į grupes:

- 12 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis atspindi geriausią situaciją, priskiriamos savivaldybių su geriausiais rodikliais grupei ir žymimos žalia spalva;
- 12 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis – prasčiausias, priskiriamos savivaldybių su prasčiausiais rodikliais grupei ir žymimos raudona spalva;
- likusių 36 savivaldybių rodiklio reikšmės žymimos geltona spalva. Šių savivaldybių rodikliai interpretuojami kaip atitinkantys Lietuvos rodiklį.

Rodiklių analizės tikslas yra įvertinti esamą gyventojų sveikatos ir sveikatą lemiančių veiksnių situaciją savivaldybėje, vertinant ją Lietuvos sveikatos strategijos tikslų ir uždavinių įgyvendinimo kontekste ir remiantis šia objektyvia informacija planuoti bei įgyvendinti savivaldybės visuomenės sveikatos stiprinimo ir prevencijos priemones. Analizuojamų metų rodiklių duomenys ir jų interpretavimas pateikiami ataskaitos priede „Klaipėdos miesto savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2022 metų ataskaitos suvestinė“ (toliau – priedas). Sudarius savivaldybės probleminių visuomenės sveikatos sričių (temų) sąrašą, buvo atlikta atrinktų rodiklių detalesnė analizė ir vertinimas (žr. skyrių „Specialioji dalis“).

Demografinė situacija

Nuo 2021 metų gyventojų skaičius savivaldybėje didėja. 2023 metų pradžioje savivaldybėje gyveno 156 745 gyventojai – 4 508 arba 2,96 proc. gyventojų daugiau nei 2022 metų pradžioje. 2023 metų pradžioje moterų buvo 12 679 daugiau nei vyrų (atitinkamai 84 712 ir 72 033) ir jos sudarė 54 proc. visų savivaldybės gyventojų.

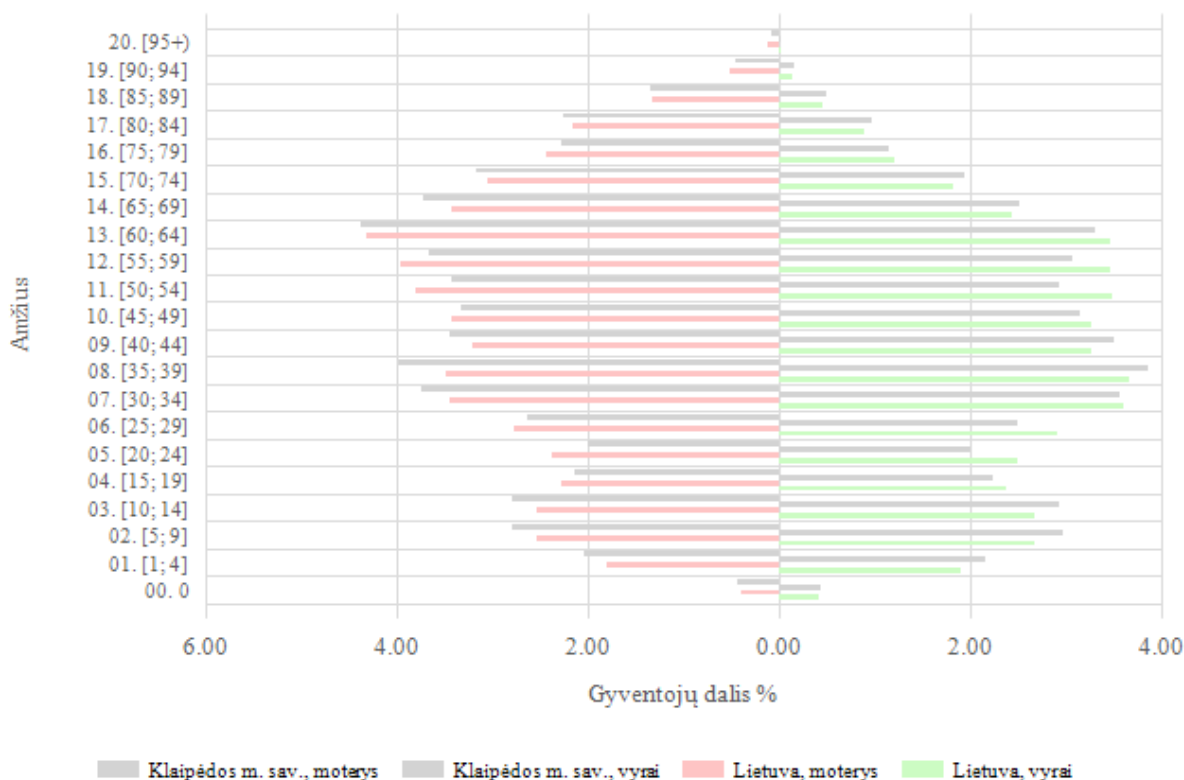
2023 metų pradžioje savivaldybėje didžiąją gyventojų dalį sudarė darbingo amžiaus gyventojai (94 555 arba 60,3 proc.). Savivaldybėje gyvena daugiau pensinio amžiaus žmonių nei vaikų iki 15 metų amžiaus (atitinkamai 34 642 arba 22,1 proc. ir 27 548 arba 17,6 proc.), tai reiškia, kad savivaldybės gyventojai senėja. 2023 metų pradžioje vidutinis savivaldybės gyventojų amžius buvo 43 metai: vyrų – 40 metų, moterų – 46 metai.

2022 metais savivaldybėje natūralios gyventojų kaitos rodiklis buvo neigiamas (-1 018 asmenų). Per metus gimė 1 253 kūdikių (642 berniukai ir 611 mergaičių), tai sudarė 5,7 proc. visų Lietuvoje gimusių vaikų. Gimstamumo rodiklis 1 000-iui gyventojų buvo 8,1 (Lietuvoje – 7,8). Per metus savivaldybėje mirė 2 271 asmuo (1 074 vyrai ir 1 197 moterys), tai 230 asmenų arba 9,2 proc. mažiau nei 2021 metais (2021 metais mirė 2 501 asmuo). Mirtingumo rodiklis 1000-iui gyventojų savivaldybėje siekė 14,7, o Lietuvoje – 15,1. 2022 metais savivaldybėje mirę asmenys sudarė 5,3 proc. visoje Lietuvoje mirusių asmenų.

2022 metais savivaldybėje neto vidaus migracijos rodiklis buvo neigiamas (-1 303 asmenys). Tai rodo, kad per metus iš savivaldybės išvyko daugiau gyventojų nei į ją atvyko iš kitų Lietuvos vietovių.

Savivaldybėje aktualus gyventojų senėjimo klausimas, demografinę situaciją patogu stebėti pasitelkiant demografinio medžio grafiką, kuriame pateikiamas savivaldybės gyventojų pasiskirstymas pagal lytį ir amžiaus grupes (1 pav.).

Amžiaus profilis, 2022

1 pav. Klaipėdos m. sav. demografinis medis

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema (VISS IS)

Strateginio tikslo siekimas

LSS numatytas strateginis tikslas – pasiekti, kad 2025 metais šalies gyventojai būtų sveikesni ir gyventų ilgiau, pagerėtų gyventojų sveikata ir sumažėtų sveikatos netolygumai. Šiam strateginiam tikslui matuoti yra numatyti 2 rodiklius – vidutinės gyvenimo trukmės ir išvengiamo mirtingumo – stebėjimas.

2022 metais savivaldybėje vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė buvo 76,2 metai, tai atitinka Lietuvos vidurkį – 75,8 metai.

Išvengiamo mirtingumo rodiklis – tai mirtingumas, nulemtas ligų (ar būklių), kurių galima išvengti, taikant žinomas efektyvias prevencines, diagnostikos ir gydymo priemones. 2022 metais savivaldybėje išvengiamo mirtingumo rodiklis (67,3 proc.) buvo geresnis už Lietuvos rodiklį (74,2proc.), todėl savivaldybė patenka į geriausių rodiklių grupę (žalioji zona).

1 tikslas – sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį

Atsižvelgiant į LSS iškeltus uždavinius tikslams pasiekti bei remiantis priedo lentelėje pateiktomis rodiklių reikšmėmis, matoma, kad:

1.1. Uždavinio „sumažinti skurdo lygį ir nedarbą“ savivaldybės rodikliai yra geresni už Lietuvos vidurkį, bet išsiskiria didesnis nesimokančių mokyklose mokinių rodiklis.

1.2. Uždavinio „sumažinti socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygiu“ savivaldybės rodikliai yra geresni už Lietuvos vidurkį.

2 tikslas – sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką

Atsižvelgiant į LSS iškeltus uždavinius tikslams pasiekti bei remiantis priedo lentelėje pateiktomis rodiklių reikšmėmis, matoma, kad:

2.1. Uždavinio „kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą“ dalis savivaldybės rodiklių yra geresni už Lietuvos vidurkį, tačiau išsiskiria didesnis žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe asmenų ir naujai susirgusių žarnos infekcinėmis ligomis asmenų rodikliai.

2.2. Uždavinio „kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį“ savivaldybės rodikliai yra geresni už Lietuvos vidurkį.

2.3. Uždavinio „mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių“ vienas savivaldybės rodiklis atitinka Lietuvos vidurkį, bet mirtingumo transporto įvykiuose ir pėsčiųjų mirtingumo nuo transporto įvykių rodikliai viršija Lietuvos vidurkį.

2.4. Uždavinio „mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą“ į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekio rodiklis savivaldybėje viršija Lietuvos vidurkį.

3 tikslas – formuoti sveiką gyvenimą ir jos kultūrą

Atsižvelgiant į LSS iškeltus uždavinius tikslams pasiekti bei remiantis priedo lentelėje pateiktomis rodiklių reikšmėmis, matoma, kad:

3.1. Uždavinio „sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą“ dalis savivaldybės rodiklių atitinka Lietuvos vidurkį arba yra geresni už jį, tačiau išsiskiria per dideli tabako ir alkoholio prieinamumo rodikliai.

3.2. Uždavinio „skatinti sveikos mitybos įpročius“ savivaldybės rodiklis atitinka Lietuvos vidurkį.

4 tikslas – užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius

Atsižvelgiant į LSS iškeltus uždavinius tikslams pasiekti bei remiantis priedo lentelėje pateiktomis rodiklių reikšmėmis, matoma, kad:

4.1. Uždavinio „užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais“ savivaldybės rodikliai yra blogesni už Lietuvos vidurkį – tai išvengiamų hospitalizacijų rodikliai.

4.2. Uždavinio „plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą“ savivaldybės rodikliai yra geresni už Lietuvos vidurkį, tačiau išsiskiria didesni sergamumo vaistams atsparia tuberkulioze rodikliai.

4.3. Uždavinio „pagerinti motinos ir vaiko sveikatą“ dalis savivaldybės rodiklių atitinka Lietuvos vidurkį arba yra geresni už jį, tačiau išsiskiria prastesni vaikų skiepavimo apimčių ir vaikų dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programos įgyvendinimo rodikliai.

4.4. Uždavinio „stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę“ dauguma savivaldybės rodiklių yra geresni už Lietuvos vidurkį arba jį atitinka, bet išsiskiria didesnis mirtingumo nuo piktybinių navikų rodiklis.

SPECIALIOJI DALIS

Prioritetinių sričių identifikavimas

Remiantis priede pateiktais rodikliais ir įvertinus savivaldybės rodiklio santykį su Lietuvos vidurkiu, matoma, jog:

- 27 rodiklių reikšmės yra geresnės už Lietuvos vidurkį (**žalioji zona**):

1. išvengiamas mirtingumas, proc. – pagal jungtinį EBPO ir Eurostato sąrašą;
2. savižudybių sk. (X60-X84) 100 000 gyv.;
3. bandymų žudytis skaičius (X60–X64, X66–X84) 100 000 gyv.;
4. ilgalaikio nedarbo lygis, darbo jėgos %;
5. gyv. skaičiaus pokytis 1 000 gyv.;
6. mirt. nuo išorinių priežasčių (V00–Y98) 100 000 gyv.;
7. mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą mokyklose, sk. 1 000 mokinių;
8. socialinės pašalpos gavėjų sk. 1 000 gyv.;
9. serg. tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys);
10. serg. tuberkulioze (+ recidyvai) (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys);
11. traumų dėl nukritimų (W00–W19) 65+ m. amžiaus grupėje skaičius 10 000 gyv.;
12. asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, sk. 10 000 gyv.;
13. mirt. nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.;
14. mirt. nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.;
15. mirt. nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.;
16. slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, sk.;
17. šeimos gydytojų sk. 10 000 gyv.;
18. apsilankymų pas gydytojus sk. 1 gyv.;
19. sergamumas ŽIV ir LPL (B20-B24, Z21, A50-A54, A56) 10 000 gyv. (ULAC duomenys);
20. vaikų (7-17 m.), neturinčių éduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis (proc.);
21. paauglių (15–17 m.) gimdymų skaičius 1000 15-17 m. moterų;
22. mirt. nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) 100 000 gyv.;
23. serg. II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv.;
24. tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi krūties vėžio programoje;
25. tikslinės populiacijos dalis %, 3 metų bėgyje dalyvavusi gimdos kaklelio programoje;
26. tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi storosios žarnos vėžio programoje;
27. tikslinės populiacijos dalis %, dalyvavusi ŠKL programoje.

- 7 rodiklių reikšmės patenka į Lietuvos vidurkį atitinkančią kvintilių grupę (**geltonoji zona**):

1. vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė, kai amžius 0 (HI skaičiavimai);
2. traumų dėl transporto įvykių (V00-V99) sk. 10 000 gyv.;
3. mirt. nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.;
4. nusikalstamos veikos, susijusios su narkotikais 100 000 gyv.;
5. kūdikių, žindytų išimtinai krūtimi iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.);
6. kūdikių mirtingumas 1 000 gyvų gimusių;
7. mirt. nuo cerebrovaskulinių ligų rodiklis (I60-I69) 100 000 gyv.

- 16 rodiklių reikšmės yra prastesnės nei Lietuvos vidurkis (**raudonoji zona**):

1. mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1 000 mokinių;
2. asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe, sk. 10 000 gyv.;
3. naujai susirgusių žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) asmenų skaičius 10 000 gyv. (ULAC duom.);
4. mirt. transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv.;
5. pėsčiųjų mirt. nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.;
6. į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km;

7. gyv. sk., tenkantis 1 tabako licencijai;
8. gyv. sk., tenkantis 1 alkoholio licencijai;
9. išvengiamų hospitalizacijų (IH) skaičius 1 000 gyv.;
10. IH dėl cukrinio diabeto sk. (18+ m.) 1 000 gyv.;
11. sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) (visi) 100 000 gyv. (TB registro duomenys);
12. sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys);
13. 2 m. vaikų tymų, epideminio parotito, raudonukės (1 dozė) skiepavimo apimtys, %;
14. 1 m. vaikų difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielitito, Haemophilus influenzae B skiepavimo apimtys (3 dozės), %;
15. vaikų (6-14 m.) dalis, dalyvavusi dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, %;
16. mirt. nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.

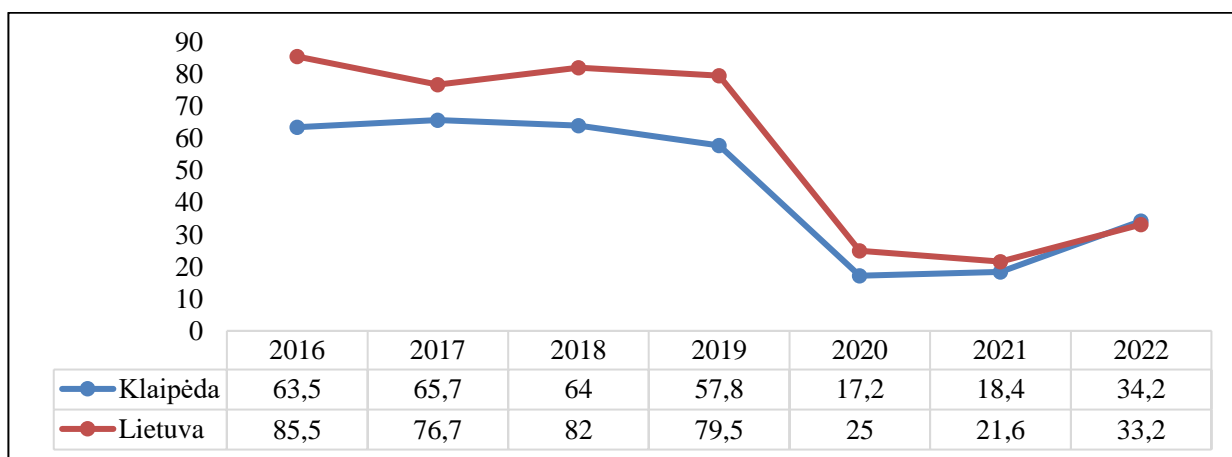
Savivaldybės bendruomenės sveikatos taryba išrinko prioritetinius visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklius:

1. naujai susirgusių žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) asmenų skaičius 10 000 gyv. (ULAC duom.);
2. mirt. transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv.;
3. pėsčiųjų mirt. nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.;
4. mirt. nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.

Sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis

Higienos instituto duomenimis, 2022 metais Lietuvoje buvo registruota 9 411 žarnyno infekcinių ligų atvejų, Klaipėdos mieste – 529 atvejai. Didžiausias sergamumas šiomis ligomis buvo Marijampolės sav. (62,6/100 000 gyv.), o šešiose mažosiose savivaldybėse (Elektrėnų, Neringos, Kalvarijos, Kazlų Rūdos, Pagėgių ir Rietavo sav.) nebuvo registruota nė vieno atvejo.

Nuo 2016 iki 2020 metų savivaldybėje sergamumas šiomis ligomis turėjo mažėjimo tendenciją ir buvo geresnis už Lietuvos rodiklį, bet vėlesniais metais stebima jo didėjimo tendencija ir 2022 metais jis viršijo Lietuvos vidurkį: savivaldybės rodiklis – 34,2/100 000 gyv., Lietuvos – 33,2/100 000 gyv. (2 pav.).

2 pav. Sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) Lietuvoje ir Klaipėdos m. sav. 2016-2022 m. (100 000 gyv.).

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema (VISS IS)

2022 metais didžiausi sergamumo žarnyno infekcinėmis ligomis rodikliai buvo registruoti didžiųjų miestų bei jų rajonų savivaldybėse (1 lentelė). Taip gali būti dėl to, kad didesnių miestų savivaldybių gyventojai dažniau kreipėsi į gydymo įstaigas, kurios jiems lengviau pasiekiamos. Mažesnę sergamumą žarnyno infekcinėmis ligomis 2020–2021 metais galimai nulėmė COVID-19

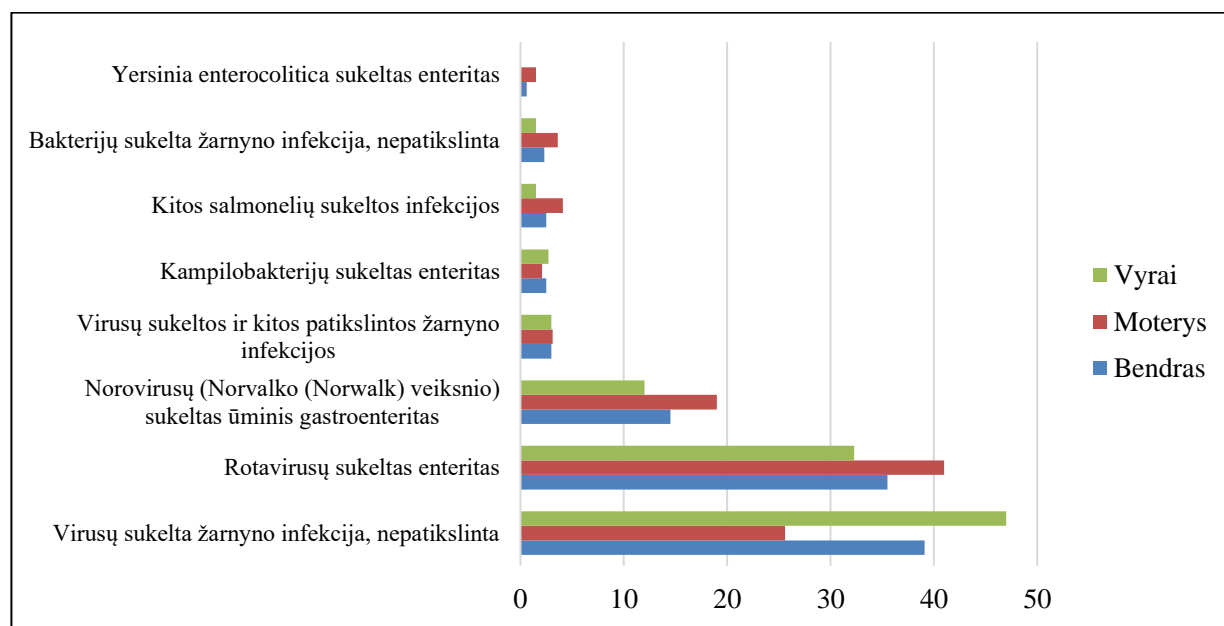
ligos pandemija ir jos valdymui taikytos kontrolės priemonės: pasikeitęs sveikatos priežiūros paslaugų teikimo, ugdymo, viešojo maitinimo paslaugų organizavimas, fizinės ir socialinės distancijos didinimas, tinkamos rankų higienos skatinimas.

1 lentelė. Sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) Lietuvos savivaldybėse 2016–2022 m. (100 000 gyv.).

	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
Marijampolės sav.	138	106,4	132,7	130	53	42,7	62,6
Vilniaus m. sav.	120,5	103,5	112,5	109,8	39,8	41,5	54,8
Vilniaus r. sav.	88,5	75,9	89,2	87,4	35,7	36,4	49,3
Kauno r. sav.	82,6	92,1	81,2	77,3	19,5	19,9	44,3
Kauno m. sav.	93,1	96,7	89,3	90,5	27,1	16,6	42,9

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema (VISS IS)

2022 metais savivaldybėje buvo registruoti 529 žarnyno infekcinių ligų atvejai, iš kurių didžiąją atvejų dalį sudarė nepatikslintos virusų sukeltos žarnyno infekcijos (39,1 proc.) ir rotavirusų sukeltas enteritas (35,5 proc.). Šiomis ligomis sirgo 334 vyrai (63,1 proc.) ir 195 moterys (36,9 proc.). Beveik pusei (47 proc.) vyrų buvo diagnozuotos nepatikslintos virusų sukeltos žarnyno infekcijos, o 41 proc. moterų – rotavirusų sukeltas enteritas (3 pav.).

3 pav. Žarnyno infekcinių ligų (A00-A08) atvejai Klaipėdos m. sav. 2022 m. pagal lytį (proc.).

Šaltinis: Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos

2022 metais savivaldybėje daugiausia žarnyno infekcinių ligų atvejų buvo diagnozuota vaikams (0-17 metų amžiaus) – 380 atvejų (71,8 proc.), iš kurių dažniausias buvo rotavirusų sukeltas enteritas. Iš suaugusių gyventojų grupės išsiskiria 18-24 metų asmenys, kuriems daugiausia iš visų suaugusiųjų diagnozuotos nepatikslintos virusų sukeltos žarnyno infekcijos (2 lentelė).

2 lentelė. Žarnyno infekcinių ligų (A00-A08) atvejai Klaipėdos m. sav. 2022 m. pagal amžiaus grupes (abs. sk.).

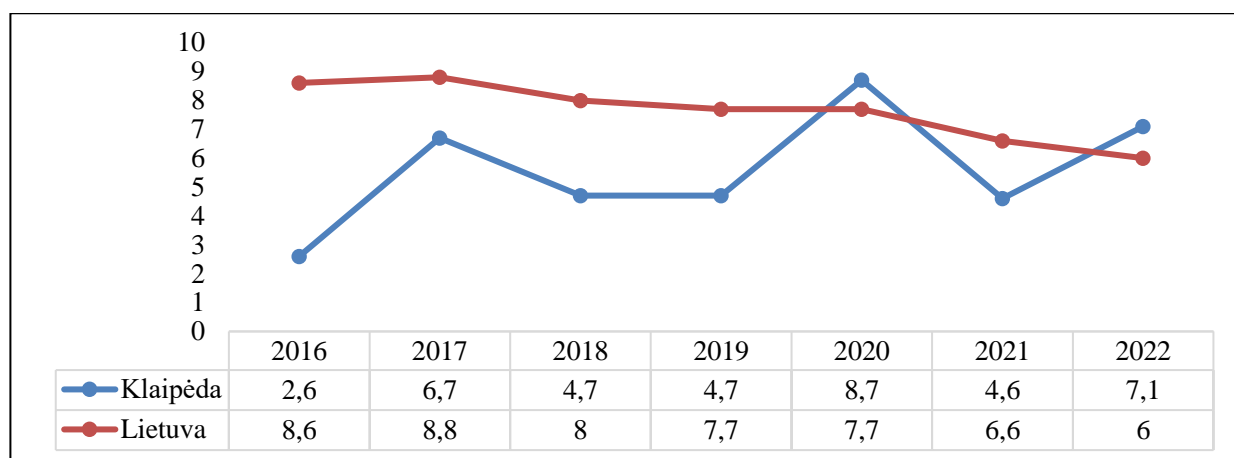
	0-17 m.	18-24 m.	25-34 m.	35-44 m.	45-54 m.	55-64 m.	65-74 m.	75-84 m.	85+ m.
Virusų sukelta žarnyno infekcija, nepatikslinkta	85	117	1	1	1	1	0	1	0
Rotavirusų sukeltas enteritas	179	2	2	1	1	2	1	0	0
Norovirusų (Norvalko (Norwalk) veiksnio) sukeltas ūminis gastroenteritas	74	0	1	1	0	1	0	0	0
Virusų sukeltos ir kitos patikslinktos žarnyno infekcijos	13	1	1	1	0	0	0	0	0
Kampilobakterijų sukeltas enteritas	12	1	0	0	0	0	0	0	0
Kitos salmonelių sukeltos infekcijos	5	0	0	3	2	0	2	0	1
Bakterijų sukelta žarnyno infekcija, nepatikslinkta	9	0	1	0	1	0	1	0	0
Yersinia enterocolitica sukeltas enteritas	3	0	0	0	0	0	0	0	0
Iš viso:	380	121	6	7	5	4	4	1	1

Šaltinis: Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos

Mirtingumas transporto įvykiuose ir pėsčiųjų mirtingumas

Lietuvoje jau ne vienerius metus viena iš pagrindinių prioritetinių sričių, į kurią kreipiamas didelis dėmesys – avaringumo keliuose mažinimas, tačiau 2022 metais Lietuvoje dėl transporto įvykių (V00–V99) žuvo 169 gyventojai, Klaipėdos mieste – 11 gyventojų. Didžiausi mirtingumo transporto įvykiuose rodikliai buvo registruoti Varėnos r. sav. (24,3/100 000 gyv.) bei Širvintų r. sav. (20,2/100 000 gyv.), o 15-oje savivaldybių, iš kurių dauguma yra mažosios savivaldybės, nebuvo registruota nė vieno atvejo.

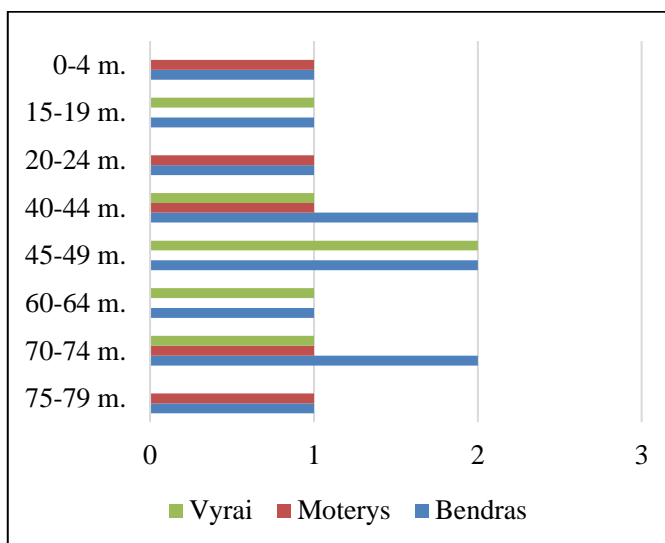
Nuo 2016 iki 2022 metų Klaipėdos mieste mirtingumo transporto įvykiuose rodiklis išaugo 2,7 karto (nuo 2,6 iki 7,1 atvejo 100 000 gyv.) ir 2022 metais jis viršijo Lietuvos vidurkį (4 pav.).

4 pav. Mirtingumas transporto įvykiuose (V00-V99) Lietuvoje ir Klaipėdos m. sav. 2016-2022 m. (100 000 gyv.).

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema (VISS IS)

2022 metais savivaldybėje transporto įvykiuose žuvo 6 vyrai ir 5 moterys. Po 2 asmenis žuvo šiose amžiaus grupėse: 40-44 m., 40-49 m. ir 70-74 m. (5 pav.).

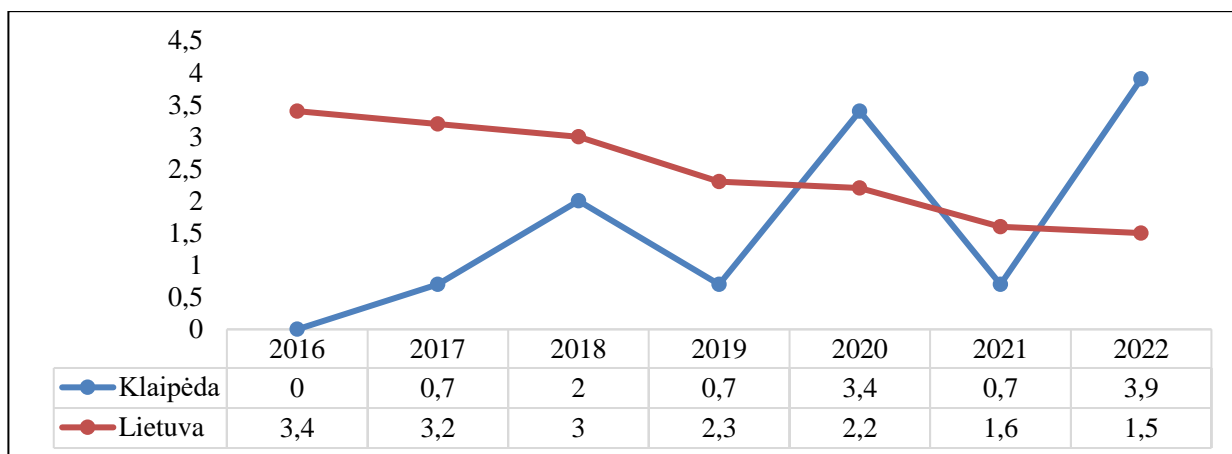

5 pav. Transporto įvykiuose žuvę asmenys (V00-V99) Klaipėdos m. sav. pagal amžiaus grupes ir lytį 2022 m. (abs. sk.).

Šaltinis: Higienos instituto statistinių duomenų apie mirties priežastis paieškos priemonė

Lietuvoje 2022 metais transporto įvykių metu žuvo 42, Klaipėdos mieste – 6 pėstieji (iš jų 3 žuvo susižeidę susidūrus su lengvuju automobiliu, pikapu ar dengtu sunkvežimiu, 2 žuvo susižeidę susidūrus su traukiniu ar bėgine transporto priemone ir 1 žuvo sužeistas susidūrus su sunkiąja transporto priemone ar autobusu). Didžiausi pėsčiųjų mirtingumo transporto įvykiuose rodikliai buvo registruoti Pakruojo r. sav. (10,9/100 000 gyv.) bei Kretingos r. sav. (5,3/100 000 gyv.), o 42-ose savivaldybėse nebuvo registruoto nė vieno mirties atvejo.

Nuo 2016 iki 2022 metų Klaipėdos mieste pėsčiųjų mirtingumo transporto įvykiuose rodiklis išaugo nuo 0 iki 3,9 atvejo 100 000 gyv. 2022 metais jis 2,6 karto viršijo Lietuvos vidurkį (6 pav.).

6 pav. Pėsčiųjų mirtingumas nuo transporto įvykių (V00-V09) Lietuvoje ir Klaipėdos m. sav. 2016-2022 m. (100 000 gyv.).

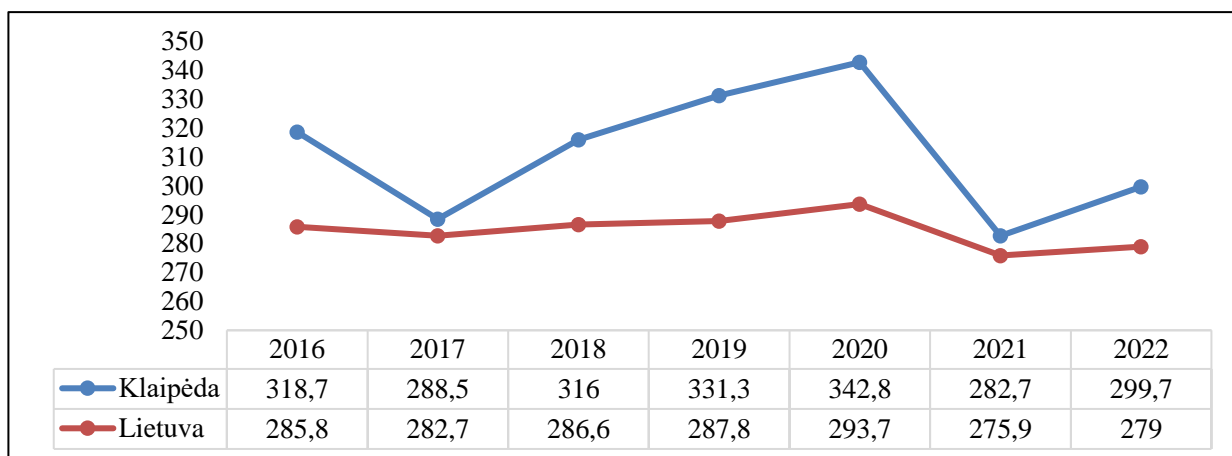
Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema (VISS IS)

Mirtingumas nuo piktybinių navikų

2022 metais nuo piktybinių navikų Lietuvoje mirė 7 899 gyventojai (mirtingumo rodiklis – 279/100 000 gyv.), Klaipėdos mieste – 463 gyventojai (299,7/100 000 gyv.). Didžiausi mirtingumo nuo piktybinių navikų buvo tarp Ignalinos r., Prienų r. ir Rokiškio r. savivaldybių gyventojų – 403,8–

503,3 atvejų 100 000 gyv., o mažiausi – Neringos (150,1/100 000 gyv.) bei Klaipėdos r. savivaldybių (207,4/100 000 gyv.).

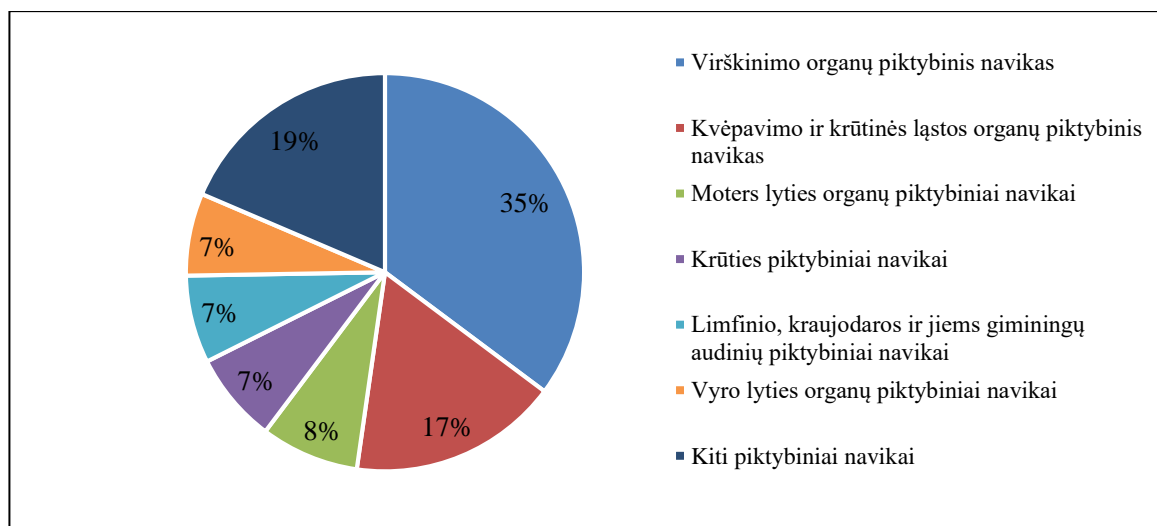
Nuo 2017 iki 2020 metų Klaipėdos miesto mirtingumo nuo šių ligų rodiklis padidėjo 1,2 karto (nuo 288,5 iki 342,8 atvejo 100 000 gyv.), 2021 metais jis sumažėjo, tačiau 2022 metais vėl stebima jo didėjimo tendencija (7 pav.).

7 pav. Mirtingumas nuo piktybinių navikų (C00-C96) Lietuvoje ir Klaipėdos m. sav. 2016-2022 m. (100 000 gyv.).

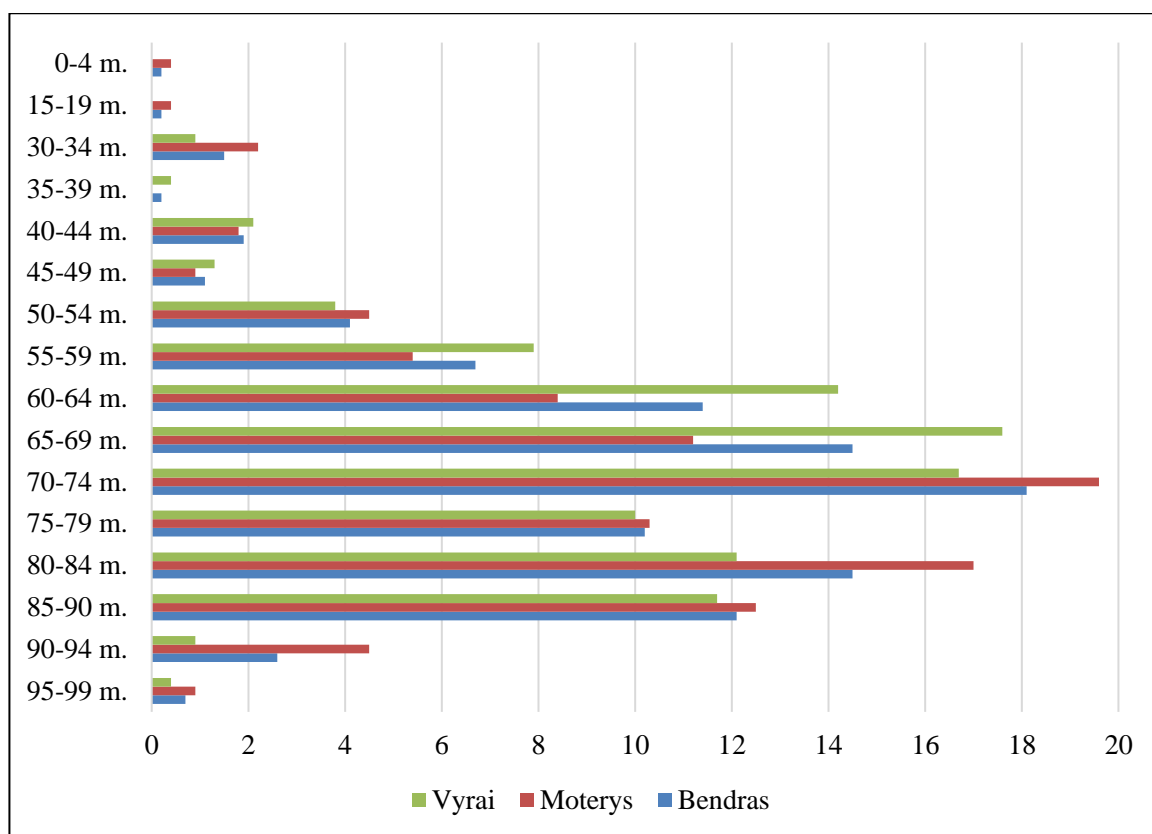
Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema (VISS IS)

2022 metais savivaldybėje daugiausia mirties atvejų nuo piktybinių navikų sudarė virškinimo organų piktybiniai navikai – 163 atvejai (35 proc., iš jų daugiausia skrandžio, storosios ir tiesiosios žarnos navikų), kvėpavimo ir krūtinės ląstos audinių piktybinių navikų – 79 atvejai (17 proc., iš jų daugiausia bronchų ir plaučių navikų) bei moters lytinių organų piktybinių navikų – 37 atvejai (8 proc.) (8 pav.).

8 pav. Mirtingumo nuo piktybinių navikų (C00-C96) struktūra Klaipėdos m. sav. 2022 m. (proc.).
Šaltinis: Higienos instituto statistinių duomenų apie mirties priežastis paieškos priemonė

2022 metais savivaldybėje nuo piktybinių navikų mirė 239 vyrai ir 224 moterys. Beveik pusė (48,5 proc.) vyrų, mirusių nuo piktybinių navikų, buvo 60-74 metų amžiaus. Daugiausia moterų, mirusių nuo šių ligų, buvo 65-74 metų (30,8 proc.) bei 85-90 metų (12,5 proc.) amžiaus (9 pav.).

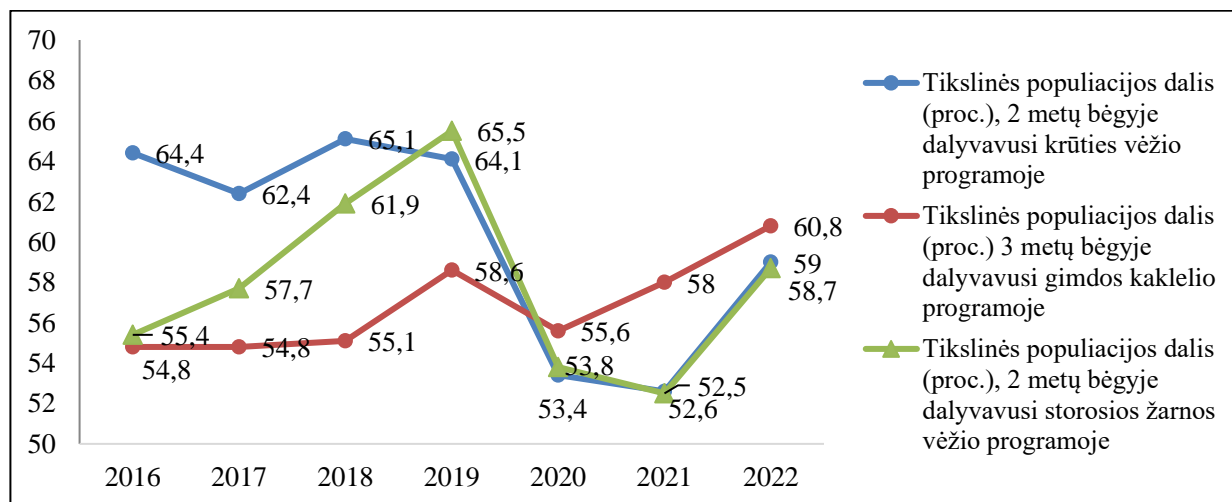

9 pav. Mirtingumas nuo piktybinių navikų (C00-C96) Klaipėdos m. sav. pagal amžiaus grupes ir lytį 2022 m. (proc.).

Šaltinis: Higienos instituto statistinių duomenų apie mirties priežastis paieškos priemonė

Daugelio mirčių nuo piktybinių navikų galima išvengti taikant prevencines priemones. Lietuvoje vykdomos šios nemokamos piktybinių navikų prevencinės programos: atrankinės mamografinės patikros, gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, priešinės liaukos (prostatos) vėžio ankstyvosios diagnostikos ir storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos programos.

Higienos instituto duomenimis, 2016–2022 metais savivaldybė pagal piktybinių navikų prevencinių programų vykdymo apimtį pateko į geriausių rodiklių grupę (žaliają zoną). 2022 metais 13 834 (59 proc.) moterys dalyvavo krūties vėžio, 22 526 (60,8 proc.) moterys – gimdos kaklelio vėžio ir 29 003 (58,7 proc.) asmenys – storosios žarnos vėžio prevencinėje programoje (10 pav.).

10 pav. Piktybinių navikų prevencijos programų vykdymas Klaipėdos m. sav. 2016-2022 m. (proc.).

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema (VISS IS)

Tyrimai, atlikti 2022 metais Klaipėdos miesto savivaldybėje

Suaugusiųjų gyvenimo stebėsenos tyrimas

Tyrimo tikslas – įvertinti Lietuvos savivaldybių suaugusiųjų gyvenimo, elgsenos ir sveikatos ypatumus.

Tyrimo medžiaga ir metodai: tyrimas vyko 2022 metų balandžio–birželio mėn. visose Lietuvos savivaldybėse. Tyrimui metodiškai vadovavo Higienos institutas, o vykdė Lietuvos savivaldybės teritoriją aptarnaujantys visuomenės sveikatos biurai. Tyrime dalyvavo 18 metų ir vyresni asmenys, kurie buvo atrinkti atsitiktiniu būdu ir apklausti savo namuose. Tyrimui naudotas su Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerija suderintas klausimynas, kurį sudarė klausimai apie mitybos įpročius, psichoaktyviųjų medžiagų vartojimą, fizinį aktyvumą ir sociodemografiniai klausimai. Savivaldybėje tyrime dalyvavo 423 asmenys: 232 moterys ir 191 vyras.

Tyrimo rezultatai pateikti 2 lentelėje. Rodiklių reikšmės lyginamos su 2018 metų tyrime gautomis reikšmėmis bei spalvomis pavaizduotas rodiklių gerėjimas arba blogėjimas (žalia spalva vaizduojamas situacijos gerėjimas, raudona – blogėjimas, geltona – pokyčio nėra).

2 lentelė. Suaugusiųjų gyvenimo stebėsenos tyrimo rodikliai 2022 m.

Rodiklio pavadinimas	Savivaldybės rodiklio reikšmė	Lietuvos rodiklio reikšmė	Santykis savivaldybė/Lietuva
Suaugusiųjų, kurie vertina savo sveikatą kaip gerą ir labai gerą, dalis	● 68,2	62,4	1,09
Suaugusiųjų, kurie savo gyvenimo kokybę vertina kaip gerą ir labai gerą, dalis	▲ 75,0	69,5	1,08
Suaugusiųjų, kurie jaučiasi laimingi ir labai laimingi, dalis	● 64,9	59,9	1,07
Suaugusiųjų, kuriuos per praėjusį mėnesį buvo apėmusi prislėgta nuotaika, nerimas šiek tiek labiau ir daug labiau nei anksčiau, dalis	▼ 20,3	23,5	0,86
Suaugusiųjų, kurie užsiima energinga fizine veikla bent po 30 min. 5 dienas per savaitę ar dažniau, dalis	▼ 18,5	28,3	0,65
Suaugusiųjų, kurie bent kartą per dieną valgo daržoves (neįskaitant bulvių), dalis	▲ 67,0	46,1	1,45
Suaugusiųjų, kurie bent kartą per dieną valgo vaisius, dalis	▲ 54,8	36,6	1,50
Suaugusiųjų, kurie papildomai nededa druskos į paruoštą maistą, dalis	▼ 39,1	39,9	0,98
Suaugusiųjų, kurie per paskutines 30 dienų kasdien rūkė tabako gaminius, dalis	▲ 14,8	16,3	0,91
Suaugusiųjų, kurie per paskutines 30 dienų kasdien rūkė elektronines cigaretes, dalis	▲ 7,4	5,2	1,42
Suaugusiųjų, kurie per paskutines 30 dienų kasdien vartojo alkoholinius gėrimus, dalis	▲ 0,5	1,4	0,36
Suaugusiųjų, kurie per paskutines 30 dienų vartojo alkoholinius gėrimus kartą per savaitę ir dažniau, dalis	● 20,4	21,9	0,93
Suaugusiųjų, kurie per paskutinius 12 mėnesių vartojo alkoholinius gėrimus kartą per savaitę ir dažniau, dalis	● 17,1	18,3	0,93
Suaugusiųjų, kurie per paskutines 30 dienų bent kartą vartojo narkotinių ar psichotropinių medžiagų be gydytojo paskyrimo, dalis	▼ 1,4	1,4	1,00
Suaugusiųjų, kurie per paskutinius 12 mėnesių bent kartą vartojo narkotinių ar psichotropinių medžiagų be gydytojo paskyrimo, dalis	▲ 4,5	3,1	1,45

Šaltinis: Higienos institutas

APIBENDRINIMAS

1. Nuo 2021 metų stebima savivaldybės gyventojų skaičiaus didėjimo tendencija. 2022 metais Klaipėdos mieste tiek gimusiųjų, tiek mirusiųjų skaičius sumažėjo lyginant su 2021 metais, o natūrali gyventojų kaita buvo neigiama. Stebima gyventojų senėjimo tendencija, nes savivaldybėje gyvena daugiau pensinio amžiaus žmonių nei vaikų iki 15 metų amžiaus.

2. 2022 metais į geriausių rodiklių grupę (žalioji zona) pateko 27 rodikliai:
- išvengiamas mirtingumas, proc. – pagal jungtinį EBPO ir Eurostato sąrašą;
  - savižudybių sk. (X60-X84) 100 000 gyv.;
  - bandymų žudyti skaičius (X60-X64, X66-X84) 100 000 gyv.;
  - ilgalaikio nedarbo lygis, darbo jėgos %;
  - gyv. skaičiaus pokytis 1 000 gyv.;
  - mirt. nuo išorinių priežasčių (V00-Y98) 100 000 gyv.;
  - mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą mokyklose, sk. 1 000 mokinių;
  - socialinės pašalpos gavėjų sk. 1 000 gyv.;
  - serg. tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys);
  - serg. tuberkulioze (+ recidyvai) (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys);
  - traumų dėl nukritimų (W00-W19) 65+ m. amžiaus grupėje skaičius 10 000 gyv.;
  - asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, sk. 10 000 gyv.;
  - mirt. nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.;
  - mirt. nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.;
  - mirt. nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.;
  - slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, sk.;
  - šeimos gydytojų sk. 10 000 gyv.;
  - apsilankymų pas gydytojus sk. 1 gyv.;
  - sergamumas ŽIV ir LPL (B20-B24, Z21, A50-A54, A56) 10 000 gyv. (ULAC duomenys);
  - vaikų (7-17 m.), neturinčių éduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis (proc.);
  - paauglių (15-17 m.) gimdymų skaičius 1000 15-17 m. moterų;
  - mirt. nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) 100 000 gyv.;
  - serg. II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv.;
  - tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi krūties vėžio programoje;
  - tikslinės populiacijos dalis %, 3 metų bėgyje dalyvavusi gimdos kaklelio programoje;
  - tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi storosios žarnos vėžio programoje;
  - tikslinės populiacijos dalis %, dalyvavusi SKL programoje.

3. 2022 metais į blogiausių rodiklių grupę (raudonoji zona) pateko 16 rodiklių:
- mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1 000 mokinių;
  - asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe, sk. 10 000 gyv.;
  - naujai susirgusių žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) asmenų skaičius 10 000 gyv. (ULAC duom.);
  - mirt. transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv.;
  - pėsčiųjų mirt. nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.;
  - į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km;
  - gyv. sk., tenkantis 1 tabako licencijai;
  - gyv. sk., tenkantis 1 alkoholio licencijai;
  - išvengiamų hospitalizacijų (IH) skaičius 1 000 gyv.;
  - IH dėl cukrinio diabeto sk. (18+ m.) 1 000 gyv.;
  - sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) (visi) 100 000 gyv. (TB registro duomenys);
  - sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys);
  - 2 m. vaikų tymų, epideminio parotito, raudonukės (1 dozė) skiepavimo apimtys, %;

- 1 m. vaikų difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielito, Haemophilus influenzae B skiepavimo apimtys (3 dozės), %;
- vaikų (6-14 m.) dalis, dalyvavusi dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, %;
- mirt. nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.

4. Buvo išrinktos prioritėtinės savivaldybės sritys:

- naujai susirgusių žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) asmenų skaičius 10 000 gyv. (ULAC duom.);
- mirt. transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv.;
- pėsčiųjų mirt. nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.;
- mirt. nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.

5. 2022 metais savivaldybėje buvo registruoti 529 žarnyno infekcinių ligų atvejai, iš kurių didžiąją atvejų dalį sudarė nepatikslingos virusų sukeltos žarnyno infekcijos ir rotavirusų sukeltas enteritas. Daugiausia žarnyno infekcinių ligų atvejų buvo diagnozuota vaikams. Nuo 2021 metų stebima sergamumo žarnyno infekcinėmis ligomis rodiklio prastėjimo tendencija ir 2022 metais jis viršijo Lietuvos vidurkį: atitinkamai savivaldybės rodiklis – 34,2/100 000 gyv., Lietuvos – 33,2/100000 gyv.

6. 2022 metais savivaldybėje dėl transporto įvykių žuvo 11 gyventojų: 6 vyrai ir 5 moterys. Savivaldybėje stebima mirtingumo transporto įvykiuose rodiklio prastėjimo tendencija: nuo 2016 iki 2022 metų jis išaugo 2,7 karto (nuo 2,6 iki 7,1 atvejo 100 000 gyv.) ir 2022 metais viršijo Lietuvos vidurkį (6/100 000 gyv.). 2022 metais savivaldybėje transporto įvykių metu žuvo 6 pėstieji. Nuo 2016 iki 2022 metų savivaldybėje pėsčiųjų mirtingumo transporto įvykiuose rodiklis išaugo nuo 0 iki 3,9 atvejo 100 000 gyv. ir 2022 metais jis 2,6 karto viršijo Lietuvos vidurkį (1,5/100 000 gyv.).

7. 2022 metais nuo piktybinių navikų savivaldybėje mirė 463 gyventojai: 239 vyrai ir 224 moterys, savivaldybės rodiklis siekė 299,7/100 000 gyv. 2021 metais šis savivaldybės rodiklis sumažėjo, tačiau nuo 2022 metų stebima jo prastėjimo tendencija. 2016–2022 m. savivaldybė pagal trijų piktybinių navikų prevencinių programų vykdymo apimčių rodiklius pateko į geriausių rodiklių grupę (žaliają zoną).

REKOMENDACIJOS

Ataskaitos rekomendacijos orientuotos į išsamiau nagrinėtas prioritėtines savivaldybės gyventojų sveikatos problemas – sergamumo žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08), mirtingumo transporto įvykiuose (V00-V99), pėsčiųjų mirtingumo nuo transporto įvykių (V00-V09) ir mirtingumo nuo piktybinių navikų (C00-C96) rodiklius. Siekiant gerinti kitus blogiausių rodiklių grupės (raudonosios zonos) rodiklius tęsiamos ankstesniais ataskaitiniais laikotarpiais numatytos priemonės.

Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biurui:

- Skatinti ir mokyti maisto gamintojų darbuotojus, vaikus ir suaugusius asmenis tinkamos rankų higienos rengiant atmintines, mokomąją medžiagą.
- Sustiprinti visuomenės sveikatos specialistų prevencinį darbą su vaikais, jų šeimos nariais ir pedagogais ugdymo įstaigose (ypač darželiuose) rankų higienos, sergančio vaiko izoliavimo nuo kolektyvo temomis bei kontrolę dėl rankų higienos, sergančio asmens izoliavimo, maisto paruošimo taisyklių laikymosi.
- Skatinti gyventojus nešioti atšvaitus, liemenes ar šviesą atspindinčius rūbus tamsiu paros metu. Organizuoti gyventojams saugaus eismo renginius, atšvaitų dalijimo akcijas pėstiesiems.
- Didesnį dėmesį skirti prevencinių programų vykdymui, didinti gyventojų informuotumą apie galimybę dalyvauti nemokamose profilaktinėse programose. Būtina vykdyti pirminę profilaktiką naudojant visuomenės informavimo priemones, organizuojant renginius, prevencines akcijas.

Klaipėdos miesto savivaldybės administracijai:

- Diegti eismo srautų reguliavimo ir saugumo priemones (saugios perėjos, saugumo salelės pėstiesiems ir kt.) Klaipėdos miesto gatvėse.
- Stiprinti saugumo priemones avaringiausiose miesto gatvėse, mažinant žmonių žūtis keliuose. Taip pat didesnę dėmesį skirti kelių priežiūrai žiemos sezono metu laiku, valant ir barstant gatves esant slidžiai kelio dangai.
- Sudaryti papildomas galimybes gyventojams nemokamai pasinaudoti prevencinėmis priemonėmis, skirtomis vėžio profilaktikai (odos vėžio patikros, valstybės prevencinių programų nefinansuojamų amžiaus grupių moterų patikra dėl krūties vėžio ir kt.).

Pirminės sveikatos priežiūros įstaigoms:

- Nuolat informuoti ir skatinti gyventojus dalyvauti nemokamose valstybinėse prevencinėse programose, siekiant užkirsti kelią vėžiui išsivystyti ar onkologinę ligą nustatyti ankstyvos stadijos, kai dar galimi geri gydymo rezultatai.

ŠALTINIAI

1. G. Petraitė, Ž. Našlėnė. Savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitų rašymo metodinės rekomendacijos. Higienos institutas, Vilnius, 2023.
2. Klaipėdos miesto savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2021 metų ataskaita. Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras, 2022.
3. Higienos instituto statistinių duomenų apie mirties priežastis paieškos priemonė.

Ataskaitą parengė
Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras

Klaipėdos miesto savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2022 metų ataskaitos priedas

**KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS
2022 METŲ ATASKAITOS SUVESTINĖ**

Rodiklis	Atvejų sk. savivaldybėje	Savivaldybės rodiklis	Lietuvos rodiklis	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Santykis: savivaldybė/Lietuva
1	2	3	4	5	6	7
Strateginis tikslas – pasiekti, kad 2025 metais šalies gyventojai būtų sveikesni ir gyventų ilgiau, pagerėtų gyventojų sveikata ir sumažėtų sveikatos netolygumai						
Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė, kai amžius 0 (HI skaičiavimai)		76,2	75,8	70,7	80,6	1,01
Išvengiamas mirtingumas, proc. – pagal jungtinį EBPO ir Eurostato sąrašą	619	67,3	74,2	56,0	85,8	0,91
1 TIKSLAS. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį						
1.1 uždavinys. Sumažinti skurdo lygį ir nedarbą						
Savižudybių sk. (X60-X84) 100 000 gyv.	24	15,5	18,6	6,7	48,8	0,83
Bandymų žudytis skaičius (X60-X64, X66-X84) 100 000 gyventojų	45	29,1	39,2	0,0	75,6	0,74
Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1 000 moksl.	1 188	75,8	60,3	37,1	205,0	1,26
Ilgalaikio nedarbo lygis, darbo jėgos %	1 158	1,3	2,2	0,4	7,0	0,59
Gyv. skaičiaus pokytis 1 000 gyv.	4 833	31,3	18,1	-23,8	70,9	1,73
1.2 uždavinys. Sumažinti socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygiu						
Mirt. nuo išorinių priežasčių (V00-Y98) 100 000 gyv.	105	68,0	82,5	48,8	169,9	0,82
Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą, sk. 1 000 moksl.	6 576	334,1	359,4	174,7	629,4	0,93
Socialinės pašalpos gavėjų sk. 1 000 gyv.	943	6,1	22,8	3,4	75,4	0,27
Serg. tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	29	18,8	22,1	5,7	65,4	0,85
Sergamumas tuberkulioze (+ recidyvai) (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	31	20,1	25,6	5,7	74,7	0,79
2 TIKSLAS. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką						
2.1 uždavinys. Kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą						
Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe, sk. 10 000 gyv.	12	1,3	1,0	0,0	2,6	1,30
Traumų dėl nukritimų (W00-W19) 65+ m. amžiaus grupėje sk. 10 000 gyv.	409	128,9	134,2	74,7	188,0	0,96
Asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, sk. 10 000 gyv.	551	60,5	68,1	28,8	127,2	0,89
Naujai susirgusių žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) asmenų skaičius 10 000 gyv. (ULAC duom.)	529	34,2	33,2	0,0	62,6	1,03
2.2 uždavinys Kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį						
Mirt. nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.	4	2,6	4,1	0,0	22,4	0,63
Mirt. nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.	17	11,0	16,4	0,0	45,1	0,67
2.3 uždavinys. Mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių						
Mirt. transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv.	11	7,1	6,0	0,0	24,3	1,18

Pėsčiųjų mirt. nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.	6	3,9	1,5	0,0	10,9	2,60
Transporto įvykiuose patirtų traumų (V00-V99) skaičius 100 000 gyv.	79	51,1	49,2	13,8	125,1	1,04
2.4 uždavinys. Mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą						
Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km	-	26 505,9	876,7	33,0	35 618,6	30,23
3 TIKSLAS. Formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą						
3.1 uždavinys. Sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą						
Mirt. nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	7	4,5	4,0	0,0	30,7	1,13
Mirt. nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	13	8,4	22,8	0,0	53,8	0,37
Nusikalstamos veikos, susijusios su narkotikais 100 000 gyv.	77	49,8	64,9	0,0	288,4	0,77
Gyv. sk., tenkantis 1 tabako licencijai	800	193,1	201,0	69,7	378,0	0,96
Gyv. sk., tenkantis 1 alkoholio licencijai	1197	129,1	171,5	37,0	350,5	0,75
3.2. Skatinti sveikos mitybos įpročius						
Kūdikų, žindytų išimtinai krūtimi iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.)	332	33,5	38,5	1,4	100,0	0,87
4. TIKSLAS. Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius						
4.1 uždavinys. Užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais						
Išvengiamų hospitalizacijų (IH) sk. 1 000 gyv.	2 950	19,3	18,0	11,8	34,8	1,07
IH dėl cukrinio diabeto sk. (18+ m.) 1 000 gyv.	302	2,4	1,8	0,0	3,5	1,33
4.2 uždavinys. Plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą						
Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, sk.	2185	2,1	1,8	1,6	7,3	1,17
Šeimos gydytojų sk. 10 000 gyv.	233	15,1	7,7	3,1	15,1	2,00
Apsilankymų pas gydytojus sk. 1 gyv.	1 470 661	9,5	9,3	6,5	12,1	1,02
Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) (visi) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	8	5,2	4,1	0,0	22,5	1,27
Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	6	3,9	2,9	0,0	15,1	1,34
Sergamumas ŽIV ir LPL (B20-B24, Z21, A50-A54, A56) 10 000 gyv. (ULAC duomenys)	26	1,7	2,2	0,0	4,6	0,77
4.3 uždavinys. Pagerinti motinos ir vaiko sveikatą						
Kūdikių mirtingumas 1 000 gyvų gimusių	4	3,2	3,0	0,0	31,6	1,07
2 m. vaikų tymų, epideminio parotito, raudonukės (1 dozė) skiepijimo apimtys, %	1 422	80,7	86,5	66,7	100,0	0,93
1 m. vaikų difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielitito, Haemophilus influenzae B skiepijimo apimtys (3 dozės), %	1 527	87,0	90,0	81,8	100,0	0,97
Vaikų (6-13 m.) dalis, dalyvavusi dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, %	747	5,2	11,2	2,0	39,8	0,46
Vaikų (7-17 m.), neturinčių ęduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis (proc.)	5 201	27,4	23,6	7,2	34,4	1,16
Paauglių (15-17 m.) gimdymų skaičius 1 000 15-17 m. moterų	3	1,4	2,3	0,0	24,1	0,61

4.4 uždavinys. Stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę						
Mirt. nuo kraujotakos sist. ligų (I00-I99) 100 000 gyv.	1 125	728,2	794,7	450,3	1 632,5	0,92
Mirt. nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.	463	299,7	279,0	150,1	503,3	1,07
Mirt. nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv.	296	191,6	191,9	96,3	605,9	1,00
Serg. II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv.	1 088	70,4	72,6	32,5	156,7	0,97
Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi krūties vėžio programoje	13 834	59,0	57,6	21,5	77,1	1,02
Tikslinės populiacijos dalis %, 3 metų bėgyje dalyvavusi gimdos kaklelio programoje	22 526	60,8	54,7	32,2	71,1	1,11
Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi storosios žarnos vėžio programoje	29 003	58,7	56,1	37,8	68,4	1,05
Tikslinės populiacijos dalis %, dalyvavusi ŠKL programoje	17 653	54,3	49,6	30,6	66,3	1,09